

αρχαιολογικά

Παροράματα τεύχους 46

Σελ. 80. Τα «αρχαιολογικά» εικονογραφήγματα έγιναν σε ολόκληρο το κέντρο εικονογράφησης. Επίσης αντί εικονογράφηση να διαβαστεί εικονογράφηση.

Σελ. 89. Σητάμε συγγάνωμη από τον κ. Π. Παντελεάκη που, από παραδρομή, του δώσαμε λαδούς τίτο. Σελ. 97, σ. 2, «Die Skulpturen...», η σωστή χρονολόγηση του ναού είναι 385-380 π.Χ.

Επίσης, στο τεύχος 45 οι δύσιμοι του τυπογραφείου άλλαξε τη δέση ενάς τόνου, έτσι στη σελ. 82 να διαβαστεί το όνομα της συγγραφέως Ολγάς Δάσιου, αντί Δάσου.

Με κάποιους καθυστέρηση σημειώνουμε εδώ ότι στο τεύχος 41 (Ανδράς), στο κείμενο του καθ. M. Herzfeld: Παραστάσεις του ανδρισμού στην σρενί Κρήτη (Performances of Manhood in the Cretan Mountains), οι φωτογραφίες είναι της κας Cornelia Mayer Herzfeld.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Βραβεία της Academia Eúropaea

Ένα μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η επιστημονική κοινότητα στις τέων σοσιαλιστικές χώρες της ανατολικής Ευρώπης είναι η αναπτυξία μέσων για τη συνέχηση της επιστημονικής έρευνας. Η κρίση πλήττει περισσότερο και κυρίως τους νέους επιστήμονες, οι οποίοι ακύρω και για την επιβάθμιση τους αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους και να μεταναστεύουν σε χώρες που μπορούν να συνεχίσουν την επιστήμη τους. Αυτό όμως σημαίνει αφαίμαται των χωρών αυτών από τα πλέον δυναμικά επιστημονικά στελέχη τους και αποτελεί γενικότερο κίνδυνο για τη μελλοντική συμμετοχή της Ευρώπης στην παγκόσμια επιστημονική έρευνα. Για την αποτροπή του κινδύνου αυτού έχουν κινητοποιηθεί διαφοροί οργανισμοί τόσο στη δυτική όσο και στην ανατολική Ευρώπη, με σκοπό να ενισχύουν τη συνέχηση της επιστημονικής έρευνας στις ίδιες τις πατρίδες των νέων επιστημόνων.

Συμμετέχοντας στην προσπάθεια αυτή η Ευρωπαϊκή Ακαδημία (Academia Europaea) απένεισε στις 25 Φεβρουαρίου 1993 είκοσι βραβεία σε ιστορικούς νέους (κάτω των 32 ετών) Ρόβερς επιστήμονες. Η επιλογή των υποψηφίων έγινε με αισιοδότη επιστημονικά κριτήρια από μικτή (ρωσική-δυτικοευ-

ρωπαϊκή) επιτροπή. Η απονομή των βραβείων έγινε από τον Πρόεδρο της Ακαδημίας σε ειδική τελετή, στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μόσχας. Τα χρηματικά ποσά που συνέδεναν κάθε βραβείο διέθεσαν το Ιερόμαρτο Robert Koch, για τους τομείς βιολογίας και αιτρικής, και το Ιερόμαρτο Raúnye για τους τομείς των ανθρωπιστικών και των φυσικών επιστημών.

Άναμενα στους νέους επιστήμονες που βραβεύτηκαν ήταν και η νέα αρχαιολόγος Maria A. Olchir-Gorieva, του Τμήματος Αρχαιολογίας της Ρωσικής Ακαδημίας. Επιστήμονας στην Elista της Ρωσίας. Ας ελπίσουμε πως θα βρεθούν και ελληνικά ιδρύματα ή ίδιωτες που θα βελτήσουν να βοηθήσουν με τον ρόλο αυτό το επιστημονικό μέλλον της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Ακαδημία είναι στη διάθεσή τους:

ACADEMIA EUROPAEA

31 Old Burlington Street

London, W1X 1LB

United Kingdom

Χρ. Γ. Ντούμας
Καθηγητής Αρχαιολογίας
Μέλος του Συμβουλίου της ACADEMIA
EUROPAEA

Το βραβείο «ΥΠΑΤΙΑ» του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων για το 1992 απονεμήθηκε στις κ.κ. Marianne McDonald και Melinda Merkouri

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων καθιέρωσε προ την ουρανού της Αλεξανδρίνης φιλοσόφου Υπατίας, το βραβείο «ΥΠΑΤΙΑ», αφιερωμένο στην Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Η πρώτη απονομή του βραβείου αυτού το 1992 έγινε προ της κ.κ. Marianne McDonald και Melinda Merkouri για την προσφορά τους στην επιστήμη, την τέχνη και την Ελλάδα. Η τελετή της απονομής έγινε στη Μεγάλη Αίθουσα Ετελεών του Πανεπιστημίου Αθηνών τη Δευτέρα 25 Ιανουαρίου 1993.

Προλόγιος ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών Νίκος Α. Γέρμας και στη συνέχεια το μέλος του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων Άννα Δρίβα, ψυχολόγος, παρουσίασε τη φωτεινή πρωτοποιητή της Αλεξανδρίνης φιλοσόφου και μαθηματικού Υπατίας, σε μας μεστή και ζωντανή ομιλία, όπου με συντομία έδισε όλα τα στοιχεία ενός ολοκληρωμένου ψυχογράφημας:

Από το δύο βραβεύμενές, η μία είναι η γυνατή σε όλους μας Melinda Merkouri-

Η άλλη βραβευθείσα, Marianne McDonald, είναι Αμερικανίδα, ιταλονέτης καταγωγής, φιλόλογος, με διδα-

κτηρικό στην κλασική φιλολογία, associate professor (επίκουρη καθηγήτρια) στο Πανεπιστήμιο San Diego της Καλιφόρνιας και επικεκτήτρια-ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο του Δούμβλινου, με πολλές δραστηριότητες στο ενεργητικό της και πολυάριθμες δημοσιεύσεις πάνω στο κλασικό θεματολόγιο. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εργασίες της με θέμα την απόδοση αρχαίων τραγωδιών από τα σύγχρονα μέσα. Θεατρικά και τηλεοπτικά. Η μεγάλη αγάπη και ο δραματισμός της για τον ελληνισμό την οδήγησαν στη δημιουργία του περιφύμου «Θραυσμού της Ελληνικής Γλώσσας» (Thesaurus Linguae Graecae), δηλαδή τη δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, ενός αρχείου μοναδικού στο είδος του, που τώρα γίνεται προστάθει να επεκταθεί και στη βιβλιντή και σύγχρονη γραμματεία. Το έργο άρχισε το 1970, στο Πανεπιστήμιο Irineo της Καλύφρωνας, και ολοκληρώθηκε το 1980 με τη βαθιάεια διακερμένων επιστημόνων και τεχνικών και με προσωπική οικονομική ενίσχυση της της κ. M. McDonald. Το μέρικό σήμερα ολοκληρωμένο έργο ξεκίναε από τον Όμηρο και τελεώνει τον 6ο μ.χ. αι., με στόχο να ολοκληρωθεί μια δεύτερη φάση έως το 1453 μ.χ., και τελος μια τρίτη φάση από την άλωση της Κωνσταντινούπολης μέχρι σήμερα. Το έργο δωριθμήκε στην Ελλάδα και είναι μοναδικής αξίας και χρησιμότητας. Περιλαμβάνει τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και τον μικρό, διαμετρου 13 εκ., δίσκο αποτίτανο, όπου είναι καταγραμμένος όλος από το γλωσσικό θησαυρός.

Η κ. Marianne McDonald μήλησε στα ελληνικά με θέμα: «Ηρωικές γυναῖκες: Πρότυτα από την Αρχαία Ελληνική Λογοτεχνία», επιλέγοντας να παρουσιάσει τη μορφή της Μήδεας.

Η τελετή ολοκληρώθηκε με απαγγελία αποσπασμάτων της «Μήδεας» από την κ. Melinda Merkouri και την απονομή των βραβείων στις δύο τιμώμενες κυρίες.

Μαρία Κοριά
Αρχιτέκτων

Προϊστορικός ελέφαντας

Απολίθωμα σκελετού ελέφαντα βρέθηκε στη Ρόδο, στην κοινότητα Απολακιά. Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις των ειδικών της επιστημονών που εξέτασαν την έμμετρη, το ώριο έζηση πριν από 4 εκατομμύρια χρόνια, στον οποίο που η Ρόδος ήταν ενυμένη με τη στηρίζει. Οι χαυλιόδοντες του ελέφαντα έχουν μήκος 1,12 μέτρα και οι ειδικοί πιστεύουν

αρχαιολογικά

πώς το ζώο ήταν από τα μεγαλύτερα που έζησαν εκείνη την εποχή. Ο σκελετός βρέθηκε μέσα σε στρώμα άμμου και χαλκικού, προφανώς σε σημείο όπου υπήρχε πόταμό.

Αγγεία Vanderbilt

Έξι αγγεία, τα οποία επί χρόνια θεωρούνταν αντίγραφα, αποδείχτηκαν, τελικά, αυθεντικά ερυθρόμορφη αγγεία, απτικά και παταλιώτικα. Η χρονολόγησή τους κυμαίνεται από το Βα. ώρα των 40 αι. π.Χ. Τα αγγεία αυτά –της συλλογής του Cornelius Vanderbilt II, στο Rhode Island (ΗΠΑ)– είχαν συντηρηθεί κατά τον 19ο αι. και είχαν επικαλυφθεί με πολύ στρώμα βερνικού, το οποίο τους προσδιδεί όψη κακού αντίγραφου.

Νέες αίθουσες

Το Βιζαντινό-Χριστιανικό Μουσείο της Αθήνας θα αναπτυχθεί και θα πλούτισθει χάρη σε προσδικτικές υπόγειες εκθεσιακών χώρων που δημιουργούνται και όπου θα βρουν θέση εκθέματα που έμεναν άγνωστα στην αποθήκη του Μουσείου. Επιπλέον, το ίδιο το παλιό κτήριο, η χειμερινή καποκιά της Δουκισσιάς της Πλακεντίας, έργο του Στ. Κλεάνθη, θα αξιοποιηθεί, αφού γύρω του θα δημιουργηθεί πάρκο. Το πάρκο αυτό θα συνδέει τα γύρω μουσεία (Πινακοθήκη-Πολεούχου-Βιζαντινό-Μοντέρνας Τέχνης), που προκειται να κινηθεί εκεί κοντά, δημιουργώντας ένα «μουσειακό κόμβο».

Μινώιτες στην Αίγυπτο

Σπαράγματα μινωικών τοιχογραφιών αποκαλύφθηκαν Β.Δ. του δελτίου του Νείλου στην Αίγυπτο, πριν ζάνταν και πάλι την άποψη ότι υπήρχε επικονιώνια μεταξύ Κρητών και Αιγαίου πήδη το 1550 π.Χ. Η τοιχογραφία παριστάνει τημένα ταυροκαθαρίσματα. Πρόσφατα δε, το Βρετανικό Μουσείο απέκτησε παπύρο στον οποίο εικονίζεται Μικηναϊκός πολεμιστής.

Το σπίτι του Μακρυγιάννη (συνέχεια...)

Στο τεύχος 44 της «Α» (Σεπτ. 1992) φιλοδενήθηκε σημειώματα μου για την πρόσφατη περιπέτεια του σπιτιού του Μακρυγιάννη στο Άργος. Το σημειώμα εκείνο προκάλεσε ταραχή σε διάφορους υπευθύνους της απίθανης (και

απιύμενης) ιστορίας που δημιουργήθηκε γύρω από το κτήριο αυτό, οι οποίοι, κατά τη «ουνήθεια» που έχει δημιουργήθει τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, έκαμαν στιδήποτε άλλο εκτός από το να δείξουν ευθέξια και να αναλάβουν τις ευθύνες τους συδείς λόγος... Μάλιστα, ο εύλογος τίτλος εκείνου του σημειώματος (=ΥΠ.Π.Ο. Δ/νση Βιζ. Αρχαιοτήτων: υπηρεσία ΛΑ ΚΑΡΤΕ για παραμονούμενες ιδιοκτήτες;) προκάλεσε εντελώς δημογαγωγική αντιδραση σε αιωνιόντας υπευθύνους και μέλους του ΚΑΣ, σταν σε συνεδρίαση του, προφανώς για να ερεθίσει τη συντεγματική πνεύματα συνδελόγων, δήλωσε ότι ο γράφων «παποκάλει τους αρχαιολόγους ΛΑ ΚΑΡΤΕ!» Όσοι από τους αναγνώστες της «Α» διαβάζουν, επί έντεκα συναπτά έτη, τα σημειώματά μας, και δεν στερούνται του πνεύματος αυτού που οι Γάλλοι αποκαλούσαν «ποπέττες hortime» (σημερινά, είδους εν ανεπαρκεία ακόμα και σε Ελλάσια), ασφαλώς θα έχουν εννοήσει το βαθύτερο λόγο της επινοίης μας να φέρνουμε σε φως στοιχεία, να απομυπονούμε και να λέμε τα πράγματα με το ονόμα τους. Πέρα από την υποκειμενικότητα και το σταύλο του συγγραφέα, πέρα από τον οποιαδήποτε κριτική διαθέσεως και έγνωση για την αφανίζοντα πολιτισμική λόγονα μας, θα έχουν διακρίνει κάτι αλλό. Θεωρούμε, δηλαδή, ότι με τα σημειώματά μας συμβάλλουμε, με αυστηρά τεκμηριωμένη τρόπο, στην δημιουργία μη αμφισβήτησμα, κατά τα ανθρώπινα δυνατό, μιλούν, για μια μελλοντική συγγραφή της πραγματικής ιστορίας της προστασίας αυτού που ποιμανώνται αποκαλείται «εθνικός πλούτος», «μηνιμειακός πλούτος», και οι άλλοι προτιμήμεται.

Ειδικότερα, μέσα από την περιπέτεια του σπιτιού του Μακρυγιάννη δυστυχώς γήγε, για άλλη μια φορά, στην επιφάνεια όλη μας μέριξαν που μαστίζει τον τομέα της δημητριασίας. Οι νόμοι δεν εφαρμόζονται, οι υπηρεσίες γίνονται απαθέτες ή ως ενδοτικές στην καφερίδα, ας μου επιτραπεί τη λέξη, διαφόρων βανδάλων, παρεχόντας τους και άλλα αλλοί για το καταστροφικό έργο τους. Οι ίδιες υπηρεσίες, με ασφαλοκαρπή διάθεση, υπεύθυνες σε εξυπηρέτους των καθέτιχρου της ημέρας ή, αντίθετα, είναι έτοιμες να ταλαιπωρήσουν, μέχρις αποφύτευσαν εγκληματικά διαθέσεων, καθ' όλα νομοταγές πολίτες, ιδίως όπαν κάποια πατέληρο, που είναι γνωστό πώς δοριζούνται ή πώς κρατούν τη θέση τους, πάσχουν από οξύ αισθημά μειονεξίας απέναντι στους πολίτες αυτούς.

Επειδή η περιπέτεια του σπιτιού του Μακρυγιάννη πήρε μεγάλες διαστάσεις και στον καθημερινό αθηναϊκό Τύπο, και επειδή συμπτυκώνει, από μόνη της, όλην αυτή την κακοδαιμονία, δημοσιεύσιμη ένα μικρό χρονικό δάνων συνεβίησαν από τον Ιούλιο του 1992, εποχή που γράφεται το προηγουμένο σημεώμα μας.

Μετά το έγγραφο της Δ/νσης Βιζ. Χώρων του ΥΠ.Π.Ο., ο γιος της ιδιοκτήτη του σπιτιού (το αγόρασε το 1951) κυνήγηκε και πάλι προς το Δήμο Αργούς, επιδιώκοντας σύμφωνη απόρρηση του Δημοτικού Συμβουλίου για να επιτύχει αποχορακτήσμα του κτηρίου από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Σε νέα συνεδρίαση και σε κλίμα ψυχοδράματος, ο δημ. σύμβουλος Ν. Καρούζος (υποτιθέται του Συναπτικού και της αντιπολίτευσης προς τον δημάρχο της ΝΔ Δημ. Πλατανικολό) ανέλαβε να κανει έρευνα στα... ΓΑΚ και στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Θυμίζουμε ότι η απόφαση του τελευταίου αρ. 298/84, επί απίστευτης ακυρώσεως του ιδιοκτήτη κατά της κήρυξης του κτηρίου ως αδιατηρέτον, έκρινε επί της ουσίας της υποθέσεως, μετά από αιτήμα του με το οποίο είχε αμφισβητήσει την απολογία του χαρκαρτηρίου. Όπως γίνεται στις περιπτώσεις αυτές, προστίθησαν κατά την προδικοσύνη πρόσθετα στοιχεία, με τα λεγόμενα «σχετικά έγγραφα», σε γνώνη και του αντίδικου.

Όπως βεβαιώνεται από επίσημης έρευνες, κακοί έρευνα δεν έγινε στα ΓΑΚ ούτε από τον Ν. Καρούζο, από το προσωπικό της Εφορείας Βιζ. Αρχαιοτήτων Σπάρτης, από το οποίο μια αρχιτέκτονας και μια αρχαιολόγος (αιμψωνά με επίσημη απόταξη του κ. Ζιά), με εντελώς άγνωστο νομικό έρεισμα, έκαμαν αυτούσια στο Αργος, μετά από αιτήμα του ιδιοκτήτη. Σημειώνουμε ότι παρόμοιες αυτούσιες ενεργούνται μόνο με εντολή της υπηρεσίας και μόνον όταν έχει ξεκινήσει διαδικασία για κήρυξη κτηρίου ως μηνυμέουν ή ως έργου τέχνης. Σημειωτέον ότι έρευνα στα ΓΑΚ, ακόμα και κατά την κρίσιμη περίοδο μετατόπισης της αιτήσης του ιδιοκτήτη προς το ΥΠ.Π.Ο. και της τελικής απάντησης προς αυτού τη Δ/νση Βιζ. Χώρων (τη δημοσιεύσιμη μας), απέδειξε ότι κανείς από το ΥΠ.Π.Ο. δεν πραγματοποίησε έρευνα για το θέμα, έρευνα που προϋποθέτει, για να απομποτούσει τα πράγματα, ανάγνωση των εγγράφων όλου του αρχείου της καποδιστριακής εποχής, δηλαδή μερικών εκατομμυρίων εγγράφων.

αρχαιολογικά

Το καλοκαίρι πέφεσε με τα «μαχαίρια» να ακονίζονται, όποτε αρχές Σεπτεμβρίου το ΥΠΕΧΩΔΕ, απαντώντας σε έγγραφο της Αργολικής Οικολογικής Εταιρείας, δηλώνει ότι κακία πρόσθετη δεν έχει να προβεί σε αποχαρακτηρισμό του κτηρίου αλλά ότι, αντίθετα, οφειλούνταν να εφαρμοστούν οι διατάξεις του Π.Δ. της 28.4.88, για την ανακατασκευή διατηρητέων κτηρίων, που οι ιδιοκτήτες τους να αφήνουν να ρημάζουν (επεικής η έκφραση μας). Είχε δημιουργείται το σημείωμα στην «Α», όταν έβρασε έγγραφο της Δ/ντος Βιζ. Μνημείων-Τμ. Βιζ. Ξώρων, με το οποίο διαπιστώνοταν ότι διαδικασία που αναφέραμε προηγουμένως, ενώ κατά τα άλλα δεν δύναταν να παραμικρή απάντηση σε βάσεις ερωτήσεων που είχε απευθύνει της Αργολικής Οικολογικής Εταιρίας, με εξώδικά της προς το ΥΠ.Π.Ο., από τις αρχές Ιουλίου. Η απάντηση συντάχθηκε δύο μήνες μετά την επίδοση των εξωδικών, κατά παράβαση των νόμιμων προθεσμιών του ν. 1943/91 για τη δημόσια δούνιση. Νέο εξωδικό της ίδιας προς την Υπουργού, που επιδόθηκε στις 29 Οκτωβρίου, δεν έλαβε ποτέ απάντηση.

Στις 24 Σεπτεμβρίου το θέμα συζητήθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο Άργους, με παρουσία του γιου του ιδιοκτητή, που ανέμεψε και πάλι το έγγραφο Ζία. Συζητήθηκε είναι τρόπος του λέγεν, δύοτε σε μέτωπο κοινά μόλιενυμφίδιον των παρατάξεων, ανθύμισην από τους Δ. Παπανικολάου και Ν. Καρούζο, σε απειλήσματα μέρεων και αιφνιδιάς («ποιος θα μας δώσει μαθήματα» κ.ά.π.), και επειδή είχε προσαχθεί γραπτή δήλωση κάποιων περιοίκων του σπιτιού του Μακρυγιάννη, σε κείμενο πιάλη του ιδιοκτητή, με την οποία μιλούσαν ειρωνικά για την χρηματοκίνηση όπου από το ΥΠΕΧΩΔΕ, ψήφισε ότι «δεν υπάρχει τοπική ιστορική μνήμη περί του ότι το οπίτι ιδιοκτήσιας (...) ήταν του Μακρυγιάννη». Δέκα δημ. συμβούλιοι ψήφισαν αυτή την «ιστορική» απόφαση. Άλλοι πέντε, όλων των παρατάξεων πάλι, ψήφισαν λευκό, θεωρώντας το δημ. συμβούλιο αναρμόδιο να αποφαίνεται για παρόμια θέματα. Η ψηφιφορία απεικόνισε γηγενότητα τη σημερινή κατάσταση της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και το αν είναι καταλληλή να προστελέψει την πλειστημένη κληρονομιά του τόπου μας. Θυμίζουμε ότι το ίδιο αυτό συμβούλιο, με απόφαση του Ιουλίου 1992, κατά πλειονυμφίδια πάλι, είχε εκδώσει απόφαση υπέρ εκατάστασης κρεατέμπορου, αποφού θητικού σχολείου και «παράγοντα» στο Άργος, που αγόρασε κατεδαφίσεις διατηρητέο κτήριο. Με την απόφαση

εκείνη, με δύο ψευδείς δηλώσεις πολιτών ενώπιον συμβολαιογράφου του Άργους ότι το οπίτι δεν ήταν διατηρητέο, και με κατάλληλη κομματική «πλαισίωση», επικαλούμενος και ότι το παιδί του είναι άρρωστο, ανέβηκε στο ΥΠΕΧΩΔΕ και ζήτησε αποχαρακτηρισμό και μη εφαρμογή του Π.Δ. του 1988.

Μετά την απόφαση του Δ.Σ., τοπικό φύλο, γνωστό σε κάθε αρχαιολόγο για τον επί δεκαετίας «αγώνα» του κατά των αρχαιοτήτων, ζήτησε μέσω αποχαρακτηρισμού του σπιτιού του Μακρυγιάννη, ώστε ο ιδιοκτήτης του «να το απομονώσει και να κοριψεύσει τον τόπο με ένα ωραίο σύγχρονο κτήριο» (sic).

Νέο έγγραφο της ΥΠΕΧΩΔΕ, στο τέλος Νοεμβρίου, ενέψευν στη θέση της αρμόδιων Διευθύνσης του, καθαυτόταν να διαπιστώνεται στην Αργολίδα, στο πολύτευτα του, που πολιτεύεται στην Αργολίδα, είχε το θόρρος που τα υπογράψει και να αναλαμβάνει το μικρό πολιτικό κόστος. Σε απάντηση, ο γιος του ιδιοκτητή απευθύνθηκε στο Τμήμα Αρχετεκτόνων του ΕΜΠ, με πονημάτιον και πακέτο εγγράφων, όπου γινόταν έντονη λαθροχειρίδη και απορεύονταν με ευλεξία διαδηπτών απορροφή στην απόφαση του Σ.Τ.Ε. Ζήτησε να «πάρουν θέση», για τον αποχαρακτηρισμό του κτηρίου, κάνοντας συγκινητική έκληψη «στους δασκάλους του». Τις ίδιες μέρες, σε σαρτηκή εφημερίδα του Άργους, ρίχνονταν και «το βόμβα», με τη δημοσίευση εγγράφου του τωνιών δημάρχου Άργους προς την Γεν. Γραμματεία του ΥΠΕΧΩΔΕ (τότε ΠΑΣΟΚ) και μημερημνή 27.4.87, όπου μεταξύ άλλων δηλώνεται ότι «δεν ήθελε να δει υψηλέστατη στη θέση του σπιτιού Μακρυγιάννη οικοδομικά τέρας, σε τόσο ιστορικά και πολεοδομικά ευαίσθητο σημείο της πόλης και της χώρας μας», ότι το οπίτι ήταν ιστορικό και ότι έπειτα να γίνει επισκευή του! (δημοσιεύθηκε υπό τον τίτλο της εφημερίδας «Κι έλα στη ζωή μας πάσια το στραβό να κάνεις ίσα...»).

Άλλα επιτέλους το ΥΠΕΧΩΔΕ αποφάσισε να εφαρμόσει το Νόμο. Συντάχθηκε μελέτη αποκατάστασης του κτηρίου και άρχισε η διαδικασία για τη χρηματοδότηση του έργου, με δική του ευθύνη, αφού ο δημάρχος Άργους δηλώνει πρόσφατα ότι, αν του στελούν χρήματα, θα τα διαβιβάσει άλλου. Το πράγμα έγινε γνωστό και ο γιος του ιδιοκτητή προκαλείται δημόσιευση σε απογευματινή αθηναϊκή εφημερίδα, όπου τα δύο υπουργεία εμφανίζονται να «τρώνε τα μουστάκια τους» για το κτήριο και ο καμπένας ο ιδιοκτήτης να μην έβερε να τα κάνει... Άλλα στην κυριακοτάτη «Καθημερινή» δημοσιεύθηκε (21 Μαρτίου

1993) εμπειριστατωμένο άρθρο των καθηγητών του ΕΜΠ Μ. Καρδαμίτη-Άδαμη και Γ. Σαρηγιάνη, αντιπροσέδρου του Τμήματος Αρχετεκτόνων, που με παρορμία έβαζε τα πράγματα στη θέση τους. Απάντηση επιστολή του συλλόγου υπαλλήλων της υπηρεσίας όπου εργάζεται ο γιος του ιδιοκτητή, που βεβιώνει ότι εκείνος είναι καλό παιδί και ότι πρέπει να γίνει «επανάκτηση του κτηρίου».

Στις 4 Μαΐου υπήρχε πλήρης μελέτη αποκατάστασης του ΥΠΕΧΩΔΕ, είχαν εγγραφεί στον προϋπολογισμό του 26,5 εκατοστούμερα δραμάσ για το έργο, και το απόγευμα η μελέτη περνούσε, κατά νόμο, από την Επιτροπή Αρχιτεκτονικού και Πολεοδομικού Ελέγχου Ναυπλίου. Νέο σαστενός, αφού καταφένει εκεί μικρή κλάδα «κατεδαφίστων» αλλά και έγγραφη της Επιτροπής Επαγγελματικών Θέματων του ΤΕΕ, προφανώς γραμμένο κατά προτροπή του ιδιοκτητή, με υπογραφή του Κ. Λιάκα, και ζητά με αυστηρό τόνο να προσέξουν τα μέλη της ΕΠΑΕ μήπως και τον αδικησουν και δεν τον καλέσουν να είναι παρών (διαδικασία που δεν προβλέπεται από τον νόμο), αλλά και ιυδεέτει έμμεσα πλήν σφώνως τις θέσεις του ιδιοκτητή για το κτήριο. Το έγγραφο διαφέρει στην Αργολίδα και προκαλεί σάλο. Η ειδηση πτάνε γρήγορα και στην Αθήνα, αποδεικνύεται μάλλον υφαρταγή της υπογραφής του κ. Λιάκα, στέλνεται νέο έγγραφο για να «διορθωθούν» τα πράγματα, αλλά και αρχίζει έντονη επιστολογραφία, με καταγγελίες και αναλύσεις στην «Καθημερινή». Στα μέσα Μαΐου η ΕΠΑΕ γκρίνει τη μελέτη αποκατάστασης. Το ΥΠ.ΠΟ. έσακολουσει που παραμένει βιβή σε καταγγελίες, εξέδωσε και αναλύσεις. Δεν έρουμε πόσο θα έχει αγανακτήσει το Μακρυγιάννη.

(21.5.93)

Βασιλής Κ. Δωροβίνης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Γλώσσα και Μαγεία

Η 14η Συνάντηση του Τομέα Γλωσσολογίας του Φιλολογικού Τμ. της Φιλοσοφικής Σχολής ΑΠΘ, με συνεργασία με τη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη (Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών), πραγματοποιήθηκε στις 28-29/4/93 και είχε ως θέμα: «Γλώσσα και Μαγεία: Κείμενα από την Αρχαιότητα».

αρχαιολογικά

Συνέδριο της FIEC

Το 10ο Συνέδριο της Διεθνούς Ομοσπονδίας των Εταιρειών Κλασικών Σπουδών (FIEC) πρόκειται να πραγματοποιηθεί στο Κεμπέκ (Καναδάς) στις 23-27/8/94. Μέλη της FIEC είναι πάνω από 60 Σύλλογοι και Εταιρίες από όλα τα μέρη του κόσμου. 18 θέματα θα εξεταστούν στο Συνέδριο. Πληροφορίες: Xe Congrès de la FIEC.

Cabinet du Doyen/Fac. des Lettres
Université Laval/Québec G1K 7P 4
ΚΑΝΑΔΑΣ
Fax (418) 656 2019, τηλ. (419) 656 3043.

Η εξέλιξη της ξυλοναυπηγικής στην Ανατολική Μεσόγειο κατά τον 18ο και 19ο αιώνα.

Το Συμπόσιο «Ναυπηγική και πλοϊα της Ανατολικής Μεσογείου κατά το 18ο και 19ο αιώνα» πραγματοποιήθηκε στις 11 και 12 Ιουνίου 1993 στην Ανδρο. Η διοργάνωση του έγινε από την Καρέο Βιβλιοθήκη σε συνεργασία με την επιτροπή συντονίσματος του προγράμματος «Εξέλιξη της ξυλοναυπηγικής στην Ανατολική Μεσόγειο κατά τον 18ο και 19ο αιώνα», υπό την αιγιάλη του προγράμματος της UNESCO «Ολοκληρωμένη στοιχείη των δρόμων του μεταβολού».

Για την υλοποίηση του προγράμματος συνεργάτητας οι διευθύνσεις Λαϊκού Πολιτισμού και Μορφωτικών Σχέσεων, η Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων του ΥΠ.ΠΟ., το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Ε.Ι.Ε. και το Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος.

Στις αρχές του 1994 θα παρουσιαστεί στην Αθήνα «Έκθεση», που μετά θα ταξιδέψει στο Παρίσι, όπου θα αποτελέσει την ελληνική συμμετοχή στις εργαστηκές εκδηλώσεις της UNESCO για το πρόγραμμα «Δρόμοι μετάζης, δρόμοι διαλόγου». Ενδιαφέρονταν έχει εκδηλωθεί και από την Αυστρία, τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία για τη φιλοξενία της έκθεσης. Το εκθετικό υλικό θα παρουσιαστεί οργανωμένο σε τρεις ενότητες. Η πρώτη ενότητα θα αναφέρεται στην ξυλοναυπηγική, η δεύτερη στην τυπολογία των παραδοσιακών σκαφών και η τρίτη στη ήμη και έθμα που σχετίζονται με τη ναυτική ζωή.

Η έκθεση αυτή έχει ως στόχο, μέσα από τη συγκριτική παρουσίαση τύπων σκαφών, να αναδειξει τον ιδιαίτερο ρόλο των Ελλήνων στη διαμόρφωση της κοινής ναυπηγικής παράδοσης της περιοχής και να προβλέψει τα στοιχεία της ναυτικής παράδοσης που αποτελούνται

τη βάση της σύγχρονης ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Βυζαντινή Βοιωτία και Φωκίδα

Στα πλαίσια του επιμούσιου Συμποσίου Βυζαντίνης και Μεταβυζαντίνης Αρχαιολογίας και Τέχνης, του οποίου ένα μέρος είναι αφερμένων στη Φωκίδα και τη Βοιωτία, η 1η Εφορεία Βυζαντίνων και Μεταβυζαντίνων Αρχαιοτήτων, σε συνεργασία με τη Διπτή Βυζαντίνων και Μεταβυζαντίνων Μνημείων, οργάνωσε έκθεση με θέμα τις ανασκαφικές μαρτυρίες της βυζαντίνης Φωκίδας και Βοιωτίας.

Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο χώρο του Παλαίου Πανεπιστημίου από τις 23 Απριλίου-15 Ιουνίου.

Αγγεία, νομίσματα, εργαλεία, κοσμήματα, στοιχεία ένδυσης, σπαράγματα τοιχογραφίας, λυγάνεψαν τη βυζαντίνη Θέβα, από όπου κυρίως προέρχονταν τα ευρήματα. Χάρτες, φωτογραφίες, επεξηγηματικά κείμενα συμπλήρωσαν την εικόνα και βοήθησαν τον επισκέπτη να αναπλάσει τη βυζαντίνη πόλη. Η Θέβα είναι παραδείγμα διαχρονικής ελληνικής πολής. Υπήρχε ένα ένδοξο προστικό και κλασικό κέντρο, που συνέχισε τη ζωή του ως βυζαντίνη πόλη. Επιδρούμε, οισιοι και η άλογη ανοικοδόμηση κατέτερψαν τα μεγάλα μνημεία της πόλης. Στα βαθύτερα στρώματα ομών που έρχονται στο φως κατά τη διάρκεια των ασωτικών και αποσυστηματικών ανασκαφών, η υπομονή των αρχαιολόγων συλλέγει τα σπαράγματα της καθημερινότητας του Βυζαντίου, για την οποία δεν έχουμε δεν ισχύει γνώση. Στοιχεία της οικονομίας, βιοτεχνίας, τεχνολογίας, ανάπτυξης της πόλης είναι δυνατόν να μελετήσουν απ' αυτά τα ευρήματα.

Ένας από τους σκοπούς της παρουσίασης και έκθεσης αυτών των ευρημάτων στο ευρύτερο κοινό ήταν να συμβάλωσε τους ίδιους ή τις τεχνικές υπηρεσίες (το έργο των οποίων πολλές φορές τα καθυστερεί για να ολοκληρωθούν αυτές οι έρευνες) με την ιστορία της πόλης τους.

Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης

Η μόνιμη έκθεση βυζαντίνων και μεταβυζαντίνων εικόνων της Δημοτικής Πι-

νακοθήκης Θεσσαλονίκης (Βασ. Όλγας 162) έγινε πια πραγματικότητα. Η συλλογή αυτή εντοπίστηκε στον κομιτηπριακό ναό του νεκροταφείου της Ευαγγελιστρίας, χωρίς να είναι γνωστή η προέλευση και ο τρόπος με τον οποίο κατέληξε εκεί. Στην πλεονέκτηρά της, η συλλογή είναι παλαιότερη από την ίδρυση του νεκροταφείου, το 1875. Και αφού το νεκροταφείο της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητος Θεσσαλονίκης ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ παρήγαγε στη δικαιοδοσία του Δήμου Θεσσαλονίκης, οι εικόνες περήφανθαν στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

Στον άριστο από επιστημονική και αισθητική άποψη κατάλογο που συνοδεύει την έκθεση την εργαστήρια αρχαιολόγος Δρ. Αναστάση Τσούτα σημειώνει: «Οι τρίαντα πέντε εικόνες της έκθεσης καλύπτουν διάσπορα έξι αιώνων, από τις αρχές του 14ου έως τα τέλη του 19ου αι.»

Παράλληλα με την έκθεση των εικόνων, σε αιώνιστα της Δημοτικής Πινακοθήκης λειτουργεί έκθεση των εκδόσεων κατά το χρονικό διάστημα 1986-1992, που περιλαμβάνει καταλόγους, βιβλία, εκδόσεις τεχνής, λευκάματα, κάρτες, πολύπτυχος και αφίσες, υλικό δηλαδή, που οποιο τεκμηρύωνε την έκθεσης που οργάνωσε η Πινακοθήκη κατά το χρονικό αυτό διάστημα.

Η Δημοτική Πινακοθήκη Εξεινά ένα πρόγραμμα καθημερινών Εναγμάτων, κινητοποιώντας ιδιαίτερα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα κάθε βαθμίδων, ενώ το ευρύ κοινό, σε μεμρωμένες που θα ανακοινωθούν, θα έναγναγή επίσης δωρεάν σημείο δέσμης η καριέρα για γνωρίσια την πορεία της αγιογραφικής τέχνης.

Όρες λειτουργίας της έκθεσης: Τρίτη ώρα Παρασκευή 9:00-13:00 και 17:00-21:00, Σάββατο 17:00-21:00, Κυριακή 9:00-13:00, Δευτέρα κλειστά. Τηλέφωνο: 425.531.

«Το Άργος και οι Γάλλοι, δύο αιώνες φιλίας» (στην οικία Γκόρντον, στο Άργος)

Εγκαινιάστηκε στις 5 Μαΐου (και παρέμενε ανοικτή ώς τις 16 Ιουνίου) έκθεση φωτογραφιών και σχέδιων, που παλλούσι με ανέκδοτη και γνώστω μπλάκα, για την παρουσία Γάλλων και του γαλλικού πολιτισμού στο Άργος, τους τελευταίους δύο αιώνες. Οργανώνεται στο διαρρυμένο ως αιώνιστα πολλαπλών χρήσεων ιατρόγενο του οπικού του Τόμα Γκόρντον, στην οδό Γρόδωνος 14, στο Άργος, η έκθεση περιλαμβάνει σχέδια

αρχαιολογικά

από την εποχή του Φουρμόν, εντελώς άγνωστα στους μη ειδικούς ερευνητές, αλλά και πλήρη σειρά υποβάθμου για τα σχέδια και κίνησης ελληνοαρχαϊκής ομάδας επιστημόνων, που στόχο έχουν την ανάδεξη και ένταξη στη σύγχρονη λωρί της ευρύτερης περιοχής Αρχ. Θεάτρου-Αγοράς της πόλης, με αναστήλωσεις και χρονικές προσθήκες αντιστρέψιμων υλικών.

Είναι άγνωστο πότε το ΥΠ.ΠΟ. θα ασχοληθεί σοβαρά με το θέμα, που χρονίζει από το 1980, τότε ελληνογαλλική ομάδα, με χρηματοδότηση του γαλλικού CNRS, όχι μόνο προβή στη σύνταξη των σχετικών προτάσεων (στο τεύχος Φεβρουαρίου 1986 της «Α» βλ. σημειώματα μας για σχετικό συνέδριο στο Ναύσι, αναδημοσιεύμένο στο έργο μας Κατά της διάλυσης, «Εστία-Κολλάρος», 1989), αλλά έκαιμε και πλήρη καταγραφή των παραδοσιακών κτηρίων της πόλης.

Θέλουμε να τονίσουμε ότι η κ. Anne Pariente, που είχε την εποπτεία της οργάνωσης της έκθεσης, πέτυχε λαμπρό αποτέλεσμα, πράγμα που δεν είναι μόνο γνώμη του γραφόντος αλλά και πολλών Άργειων, κάθε ιδιόκτητας και μόρφωσης, που η έκθεση τους «αγγίξε» σωστά. Δυστυχώς, κάποιες ελλείψεις στη σωστή αναγελία της έκθεσης δεν την έκαμψαν γνωστή μέχρι σήμερα στο πέραν του Αργούς κοινού, προβλήθηκε όμως πολύ στον τοπικό Τύπο. Αν είχατε την ευκαρία να κάμετε ένα ταξίδι στο Άργος, ωστόσο προσεργάσατε να επικοπείτε το σπίτι του Γκόρκοντ, το πρώτο ιστορικό σπίτι της πόλης από το 19ο αιώνα, πολύ συμπαθητικά αναπτηλώμαντα, σε μια λαϊκή γενοντιά της που κακοποιείται συνεχώς. Αποτελεί παράδειγμα το σπίτι του Γκόρκοντ (βλ. σχετικό άρθρο μας σε άλλες σελίδες) διά της πολιτισμικής μπορούσας την θέρευση, μέσα στον ορμαγαδό βαρβαρόποτας που μας έχει κατακλύσει.

Βασιλής Κ. Δωροβίνης

Εγκαίνια εκθέσεως φορητών εικόνων και άλλων κειμηλίων στον Πύργο Ι. Μ. Κουτλουμουσίου στο Άγ. Όρος

Σύμφωνα με το πρόγραμμα που καταρτίστηκε από τη Ι. Μονή Κουτλουμουσίου με την εγκαίνια της προϊκεώνων του Οικουμενικού Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κ. Βαρθολομαίου στο Αγιον Όρος, το Σάββατο 7 Νοεμβρίου 1992 έγιναν τα εγκαίνια του Πύργου της μονής ως εικονοφάλαικου-σκευαλακείου και παράλληλα εγκαντάπ-

τε έκθεση φορητών εικόνων και άλλων κειμηλίων στον Πύργο της Μονής, που οργανώθηκε από την 10η Εφορεία Βιζαντινών Αρχαιοτήτων. Τα αντικείμενα αυτά καλύπτουν χρονικά την περίοδο εννιακούσιων ετών, καθώς κατανέμονται από τον 10ο έως τον 19ο αιώνα. Εκτίθενται με ειδολογική ανάμειξη και χρονική ανέλευθη. Η σχετική μελέτη καταρτίστηκε από τον έφερο Αρχαιοτήτων κ. Ευθύμιο Τομαρίδη και τον αρχιτέκτονα αναστηλωτή κ. Πλουτάρχο Θεοχαρίδη και υλοποιήθηκε από το επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό της Εφορείας (Πλουτάρχο Θεοχαρίδη, αρχετέκτονα, κ. Κ. Πάπτα, Χρήστο Λατσάπουλο, συντηρητές έργων τέχνης, κάτω από την εποπτεία του προϊσταμένου της Εφορείας), ενώ στη συντήρηση των εικόνων που εκτίθενται ελαβαν μέρος σι συντηρητές έργων τέχνης του ΥΠ.ΠΟ. Π. Σγουρός, Αρης Γερόντας, Βασ. Σγουρός, Γ. Νουκάκης.

Ρωσία-Παρίσι

Σε σύμφωνο φιλίας μεταξύ δύο πόλεων, τη Μόσχας και του Παρισιού (1992), ορθεύτηκε η θαυμάσια έκθεση που παρουσιάζει (7/4-18/7) στο Παρίσι τους καλλιτεχνικούς θησαυρούς του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου της Μόσχας, οι οποίοι για πρώτη φορά περνούν την ρωσικά σύνορα. Πρόκειται για εκπληκτική συλλογή ρωσικής μεταλλοτεχνίας (988-άρχεις 2000 αιώνα), στην οποία αποτυπώνονται οι σημαντικές στιγμές της ρωσικής ιστορίας. Τον 90 αιώνια οι Ρώσοι πλήραζουν τους Βυζαντινούς και οι εκχριστιανισμούς τους θους φέρουν κοντά στη θρησκευτική και καλλιτεχνική έκφραση της Βιζαντίνης αυτοκρατορίας. Θρησκευτικά θέματα, τεχνική και καλλιτεχνική εκτέλεση δειχνούν την πολιτισμική επίδραση της μεγάλης αυτοκρατορίας επάνω στους «νεοφύτους» Ρώς.

Θησαυροί της Ευρασίας

Στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Ζυρίχης έγινε έκθεση, η οποία θα μεταφερθεί στην Ιαπωνία (Κυρότε 6/6-4/7/93), με «Θησαυρούς της Ευρασίας», που προέρχονται από τα παρόλια της Μαρτίνη Θάλασσας έως και την Κεντρική Ασία. Εκτός λοιπόν από τις προϊστορικές συλλογές της Ουραρτού, τις αιγυπτιακές συλλογές και εκείνες της τέχνης των Στεπών, εκτίθενται και έργα αρχαιοκοσμίους αλληλήγετης τέχνης καθώς και βιζαντι-

νής. Οι συλλογές αυτές παραχωρήθηκαν, για την έκθεση, από πολλές δημοκρατίες της τέως Σοβιετικής Ένωσης.

ΒΙΒΛΙΑ

«Το αλφαριθμητάρι της Ιλιάδας»
Όλγα Δάσιου
Εκδόσεις «Μάτι», Κατερίνη 1992

Σε συνεργασία με τα τμήματα Β1 και Β2, 1988-1989, της Β' τάξης του Στ' Γυμνασίου Κατερίνης, στο πρώτο στάδιο, η Όλγα Δάσιου οργάνωσε «το αλφαριθμητάρι της Ιλιάδας», που με μετρημένες και σωστά διαλεγμένες πλήρηφροφρίες, παρά τις μικρές του αδυναμίες, θεριζά τόσο το μαθητή σας και το δάσκαλο, μαθαίνοντας ή θυμίζοντάς τους τα απαραίτητα για την κατανόηση του έργου, τις ιστορίας και της κοινωνίας της αρχαϊκής Ελλάδας. Το Βοήθημα αυτό δεν πρέπει να λείπει από καμιά βιβλιοθήκη και ας γίνει παράδειγμα για όλους όσους ασχολούνται με παιδιά και παιδεία.

Πληροφορίες για τη συντήρηση, επισκευή και εκσυγχρονισμό των παλαιών κτισμάτων της Πρέσπας
Αχιλλέας Στόιος
Εκδ. Εταιρεία Προστασίας των Πρεσπών, 1993

Τα παραδοσιακά σπίτια της Πρέσπας, χτισμένα με ντόπια ιαλκά, κάλυπταν τις αλλοτίνες τοπικές ανάγκες, και γι αυτό, σήμερα πα, η τεχνική της δόμησής τους έχει ξεχαστεί. Στο τεύχος αυτό, παρουσιάζονται οι χαρακτηριστικοί τύποι που σημάνουν την Πρέσπα και εκτίθενται τα προβλήματα καταστροφής τους καθώς και εκείνες που πηγάδουν από τις νέες ανάγκες. Πράγμα σημαντικό, προτείνονται διάφορες λύσεις, εναρμονισμένες με το περιβάλλον και μελετημένες σωστά. Το φυλλάδιο αυτό, που κυκλοφόρησε χάρη στης οργανώσεις CADISPA-Πρέσπα, το Φυλλάδιο Ταμείο για τη Φύση-WWF, Ευρώπη-Περιβάλλον και την Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών, καλό θα ήταν να διαβαστεί από όλους όσους ενδιαφέρονται για τη διάσωση της εναπομείνασας πολιτισμικής μας κληρονομιάς και ας γίνει παράδειγμα για άλλες παρόμοιες πρωτοβουλίες.

αρχαιολογικά

Goddess and Polis: The Panathenaic Festival in Ancient Athens

Jenifer Neils

with contributions by E.J.W. Barber, Donald G. Kyle,
Brunilde Sismondo Ridgway, and H.A. Shapiro
Princeton University Press, Princeton 1993

Πλούσιος και καλοδουλεμένος κατάλογος της σμάριμης εκθεσής, αλλά και συλλογή διεπιστημονικών μελετών από διαπρεπείς ειδικούς, το βιβλίο αυτό εξετάζει οφιαρικά τα «πολυδιάστατα» Παναθηναϊκά (μουσικοί και ποιητικοί αγώνες, αθλητικά και ιππικά αγωνίσματα, ο πέπλος και η εξελικτική εἰκόνα της Αθηνᾶς όπως εμφανίζεται στα γλυπτά της Ακρόπολης της Αθήνας). Η J.N. παρουσιάζει τα 71 ποικίλα εκθεμάτα και σχολαίζει τους Παναθηναικούς αμφορείς (βραβεία). Το έργο αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, γιατί, με την έντονη αναβίωση των Ολυμπιακών αγώνων, όλες οι άλλες γιορτές της αρχαιότητας Ελλάδας έχουν σχέδιον έρχαστε.

Archéologia

No 289, Απρίλιος 1993

Στο γαλλικό περιοδικό Archéologia δημοσιεύεται ενδιάφερον άρθρο, ωραιά εικονογραφέμενο, γραμμένο από τον Giuseppe Andreassi, στο οποίο παρουσιάζονται τα χάλκινα ευρήματα του Βρινδίσιου (Brindisi). Προκειται για ολόκληρο φόρτωμα καραβίου που περιλαμβάνει χαλκά έργα τέχνης από τον 2ο αι. π.Χ. έως και τον 1ο αι. μ.Χ., τα οποία, προφανώς, προορίζονταν για τίτην και ξαναχύτευση. Τα ευρήματα αποτελούνται, σχεδόν αποκλειστικά, από τμήματα έργων τέχνης, κεφαλές, πόδια, ανδρικούς κορμούς, χέρι, δύο γυναικεία πορτρέτα κ.α. Το πρώτο τμήμα γλυπτού είχε βρεθεί πριν από 20 χρόνια σήμερα στην Punta del Settimo, η υποβρύχια έρευνα, έχει εντοπιστεί το ναυάγιο και η περιουσίαν των αντικειμένων και η συντήρηση τους γίνεται με επιστημονικό τρόπο και μέσα. Παρά τις έρευνες ώμως, κανένα τμήμα του πολίου ου δεν βρέθηκε. Τα ευρήματα πάντως αυτά θα βοηθήσουν στην κατανόηση και την καλύτερη γνώση της αρχαίας χαλκοτεχνίας και ότι ρίζους φυσικής σχέσεις των διαφόρων περιοχών της Μεσογείου κατά το τέλος της Αρχαιότητας.

Αρχιτεκτονική και πολεοδομία Ανακαλύπτω την αρχαία Ελλάδα

Iωάννα Φωκά - Πάνος Βαλαβάνης
Εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1992

Με άξονα τα αρχιτεκτονικά έργα της αρχαιότητας, οι συγγραφείς οδηγούν το παιδί στην κατανόηση όλων των εκφάνσεων του ελληνικού πνεύματος. Τα κείμενα είναι και πάλι εξαιρετικά, άνως και στο πρώτο βιβλίο της σειράς: Τα γεγεάε και ο κόσμος τους. Η ικανογράφηση, η οποία προσφέρει πολλές φωτογραφίες κτισμάτων, μακετών, καβών και καλοδιαλεγμένα σχέδια, είναι, σε γενικές γραμμές, σκοτεινή και υποτονική – δεν έχει τα στοιχεία που καθιστούν το βιβλίο ευχάριστο στο παιδί, συνέ, με το μπλε εξωφύλλο, το οποίο μετιζεί σχολικό βιβλίο. Παρ' όλα αυτά, αν ο γενικός κατέστη μαζί με το παιδί και διαβάζοντας τους έξηγει και «ελαφραίνει» το βιβλίο, τότε γίνεται από τα πιο ωφέλιμα αναγνώσματα για άτομα νεαρής ηλικίας.

Η Κρήτη από ψηλά

Στο τεύχος Iαν.-Φεβρ. 1993 του αμερικανικού περιοδικού Archaeology περιλαμβάνεται άρθρο των Wilson Myers και Eleanor Emery Myers για τον αρχαίο κόρμο από ψηλά. Πούσια εικονογράφημένο, το κείμενο περιγράφει τα ευρήματα της Μεταβασίας Ταποπούλου, στην Κρήτη. Προκειται για σχύρα στα οποία ζτίχτηκαν πριν από την ανακορική εποχή. Η εκπληκτική φωτογράφηση έγινε με τη βοήθεια ιπτάμενου μπλονιού, στο οποίο είχε προσαρτηθεί φωτογραφική μηχανή.

Στη σκιά των Μυκηνών

Στο ίδιο τεύχος του περ. Archaeology βρίσκεται και το άρθρο των B. Wells, C. Runnels και E. Zangger, στο οποίο οι συγγραφείς εκθέτουν, περιληπτικά, τις έρευνες που έχουν διεξάγει στην περιοχή της πεδιάδας του Αργούς, προσπαθώντας να ξέρησουν την εμφάνιση και την εξέφαση του, κάποιτε, ακμαιού μυκηναϊκού πολιτισμού.

Ναυτικό Μουσείο Οινουσών (Κατάλογος)

Αθήνα 1991

Κυκλοφόρησε πολύ καλαίσθητος δι-

γλωσσος (αγγλικά-ελληνικά) κατάλογος του Ναυτικού Μουσείου Οινουσών (Xίου), που φιλοδενεί: α) Σύλλογη έργων του λαϊκού ζωγράφου Αριστείδη Γιάνκα, στα οποία εικονίζονται καράβια Οινουσών καραβοκυράων (παρουσίαση Μ. Παπακωνταντίνου-Πλωτίκα), μνητέλα των πρώτων αποτολμών που αποκτήθηκαν από τόπους καραβοκυρήδες, καβών και β) μιά μοντέλα πλοίων, τα οποία χρησιμοποιούνταν τον 19ο αιώνα τα βρετανικά ναυπηγεία για να παίρνουν παραγγελίες, και τέλος γ) μνητέλα πλοίων, έργα Γαλλών αιχμαλώτων των Ναυπλεοντείων πολέμων (παρουσίαση Dr. McGowan), δωρεά A. Λαζαρίου.

Tusculum - Λεξικόν Ελλήνων και Λατίνων συγγραφέων

W. Buchwald - A. Hohlweg - O. Prinz

Εκδ. Αθ. Φούρλας, Αθήνα 1993

Χρήσιμο για όσους ασχολούνται με τα γράμματα και τις επιστημές, το Λεξικόν των Ελλήνων και Λατίνων συγγραφέων της Αρχαιότητας και του Μεσαίωνα (τόμος Α'), μεταφρασμένο από τον εκδότη Αθαν. Αλ. Φουρλά (πρωτότυπο 1982, Μόναχο), περιέχει περί τα 2.000 λημμάτα.

Οδηγός του Νομού Καρδίτσας

Απόστολος Γ. Σαμαράπολης
Περιφερειακές Δικονομίες «Ελλά», Αρίστα 1993 (Α' έκδοση Καρδίτσα 1901)

Ο οδηγός αυτός του Νομού Καρδίτσης είναι στήμερα σημαντικός γιατί μας δείχνει, με λεπτομέρειες, τα χώρα σήνως ήταν έναν αώνας πριν. Από τότε όλα σχεδόν έχουν αλλάξει και τα παλιά ξεχάστηκαν μπροστά στην ταχύπτυτα ανάπτυξης τους εκδόσουν μάς πολιτισμού. Το βιβλίο αυτό, πλούσιο σε ποικιλά πληροφόρηση, είναι πτηγή κατανόησης και γνώσης του τόπου και του τρόπου ζωής (πολιτιστικού και πολιτισμικού).

Το Αρχείο της Δ/νσης Τεχνικών Υπηρεσιών του ΥΠΠΕΘ

Κατερίνα Κυριακού

Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους, 23, Αθήνα 1992

Πρόκειται για συνοπτικό αριθμητικό ευρετήριο με παρόρθητα αρχιτεκτονικών σχεδίων, πολύτιμο εργαλείο έρευνας,

αρχαιολογικά

επιμελημένο και καλαίσθητο, το οποίο, όπως αναφέρεται στον πρόλογο: «μας φέρνει αντιμετώπους με (παραπάνω από ένα) τυπικά αρχαικά προβλήματα. Πρώτον, προβλήματα διοικητικής ιστορίας, αφού το αρχείο είναι – που παραδόθηκε στα ΓΑΚ από τη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Επιχειρησιακών Ερευνών το 1989 – περιλαμβάνει τα έγγραφα και, κυρίως, τα σχέδια που παρήχθησαν από Υπηρεσίας καθώς και λογαριασμό Υπηρεσίας του Υπουργείου από το 1988, και όμα τεκμηριώνει τις διοικητικές δραστηριότητες πολλών περιόδων της Υπηρεσίας καθώς και τις διαδικασίες υλοποίησης των στόχων του. Δεύτερον, προβλήματα και ζητήματα ιστορίας της αρχειτεκνογής, αφού στον κτηριακό σχεδιασμό του σχολείου, και όχι μόνο, κτηρίου (στο ευρετήριο ο ερευνητής θα βρει και τα σχέδια ορισμένων «ονείρων» – κτήριο ΓΑΚ, Σχολή Καλών Τεχνών Δελφών, κ.ά.) παρεμβαίνουν τόσο σημαντικό αρχιτεκτονές. Τρίτον, προβλήματα αρχειονομίας, αφού ο χαρακτήρας, ο χρήστες και η χρήση ενός τέτοιου αρχείου απαιτούν μια απλή περιγραφή απαριθμήση που θα καλύψει μια πρακτική ανάγκη, εκτινάς τη γρήγορης πρόσβασης στο τεκμήριο... Η παρουσία τόσων και τόσο γνωστών ονομάτων αρχιτεκτόνων καθιστά το αρχείο μια μικρή εγκυκλοπαίδεια των ειδών και θέλουμε να πιστεύουμε ότι θα είναι πολύ χρήσιμη στους ειδικευμένους ερευνητές».

La ville dans l'histoire européenne
Leonardo Benevolo
Ed. du Seuil, Paris 1993

Στη «Παίρε Ευρώπη» κυκλοφόρησε το εξαιρετικό αυτό βιβλίο (Η πόλη στην ιστορία της Ευρώπης) συγχρόνως σε πέντε γλώσσες (Γαλλικά-Γερμανικά-Αγγλικά-Ιταλικά). Ο συγγραφέας παρακαλούσε τη δημιουργία κα εξέλιξη των πόλεων οι οποίες ακολουθούν τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό. Από την ίδια χριστιανική π.Χ. η ανάπτυξη των πόλεων, χάρη στη συγκέντρωση στο χώρο, επέτρεψε την επιπλόνηση στο χρόνο, σημαδεύοντας την ανθρώπινη εξέλιξη με την ταχύτητα του ρυθμού που θα χαρακτηρίζει την ιστορική εποχή έναντι της προϊστορικής. Εξετάζει την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της ευρωπαϊκής πόλης, που αποτά την χαρακτήρα της έναντι της αρχαίας πόλης και των πόλεων άλλων πολιτισμών. Υπογραμμίζει τομές και συνέχεις από την πολη της Μεσαίωνα ώς εκείνη της Βιομηχανικής

επανάστασης. Αναλύει τις δύο περιόδους οικοδόμησης που ακολούθησαν τους δύο παγκόσμιους πολέμους και καταλήγει μιλώντας για το τέλος της ανάπτυξης και τη διάσωση της αστικής κληρονομιάς.

Ελλέβορος, 9-10

Περιοδικό για τα γράμματα και τις τέχνες, που ίνανε στο Άργος Χειμώνας 1992

Στις σελίδες του ενδιαφέροντος και φροντισμένου αυτού περιοδικού διαβάσαμε, μεταξύ άλλων, τα «Επιτίμια επιγράμματα από τα νεκροταφεία της Αργοναυτιλίας», του Κ. Δανούση, που μέρη φέρουν κοντά στη ζωή των ανθρώπων που της εποχής τους, στην πάστη, στους φόβους και τις δοξαλείς τους, καθώς και «Το μέγαρο Κωνσταντόπουλου στο Άργος», του Β.Κ. Δωροβόνη, όπου ο συγγραφέας δίνοντας μας το ιστορικό του κτηρίου, περιγράφει με ζεφερές εικόνες τη σημερινή του κατάσταση και εκφράζει την ευχή και την ελπίδα, το νέο αυτό «Ιννεματικό Κέντρο» να μην έχει την τύχη όλων «γνωστών» νεοκλασικών κτηρίων του Άργους.

Περιπτώντας στη Λέσβο Τοπογραφία-ιστορία-αρχαιολογία

Μάκης Αξιώτης

Έκδ. του συγγραφέα, Μιττήνη 1992

Πρόκειται για τον καλύτερο δόγμα της Λέσβου, που πραγματεύεται το θέμα της «Ξενάγησης» σφαιρικά, εξετάζοντας όλες τις πλευρές της καθημερινής ζωής των κατοίκων και την μακραίων ζωής του νησιού. Ο σδιγχός αυτού είναι «πρόσκληση» για ταξίδι γνωριμίας, ή για επίσκεψη εμβάθυνσης, στη λέσβο.

Η αρχαία ελληνική τραγωδία

H.D.F. Kitto

Έκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1993

Η πέμπτη έκδοση του σημαντικότατου αυτού έργου δείχνει πως η αισθητική μελέτη της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας από τον Kitto παραμένει ορθόστοι στην ερμηνευτική ιστορία της ελληνικής λογοτεχνίας. Βιβλίο του ο KITTO αναλύει όλες τις σωζόμενες τραγωδίες των τριών μεγάλων ποιητών του 5ου αι. π.Χ., καταλήγοντας σε συμπεράσματα που δικρίνουν τη δραματική τέχνη του καθενός. Ο Αισχύλος, ο Σοφοκλῆς και

ο Ευριπίδης έχουν το καθένας τους διαφορετικό τρόπο τραγουδού σκέπτεοθαί: αυτός είναι που εξηγεί το δράμα.

Ο συγγραφέας, με την πεποίθηση ότι ο αρχαίος Ελλήνας δραματουργός ήταν πρώτα και κύρια καλλιτέχνης και ως τέτοιος πρέπει να κρίνεται, αναζητεί το «ώργια» που περιέχεται στην γραπτά μητερία: τι είναι αυτό που ο δραματουργός πασχίζει να πει, και όχι αυτό που πράγματι λέει. Η μετάφραση είναι του Ζ. Ζενάκου.

Οι Έλληνες φιλόσοφοι. Από το Θαλή ως τον Αριστοτέλη

W.K.C. Guthrie

Έκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1993

Κυκλοφόρησε σε 3η έκδοση το, «κλασικό» πλέον, εγχειρίδιο των Ελλήνων φιλοσόφων, του Συγγραφέα της εξαπομνημός «Ιστορίας της Ελληνικής Φιλοσοφίας». Το εγχειρίδιο επότου αποτελεί έργο αναφοράς για τους μαθητές και σπουδαστές καθώς και για δύος θέλουν να μάθουν ή να «φρεσκάρουν» τις γνώσεις τους γύρω από το θέμα.

Η πολύτιμη επιλογή βιβλιογραφίας που συντάχθηκε από τον μεταφραστή Α. Σακελλαρίου περιλαμβάνει ένσυνθλωσες και ελληνικές μελέτες για την αρχαία ελληνική φιλοσοφία, με έμφαση στα νεότερα έργα.

Η Αττική Κωμωδία

F.N. Cornford

Έκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1993

Η ποιουδαίοτητα αυτού του βιβλίου για την εποχή της πρωτής έκδοσης (1914) υπήρξε μεγάλη. Ο λόγος είναι ότι ο συγγραφέας του, καθηγητής F.M. Cornford, ήταν ο πρώτος μελετής που χρηματοποίησε τα μέσα και τα ποσά σημάτων της ανθρωπολογίας στη συγκεκριμένη έρευνα της καταγωγής της αττικής κωμωδίας. Και σήμερα ούμις, παρά τις νεότερες προσδούσης της ανθρωπολογίας και της κλασικής φιλολογίας, η βασική αξία του κλασικού αυτού έργου παραμένει αμείωτη.

Η θεωρία του συγγραφέα στηρίζεται στην υπόθεση, παρόμια με του Gilbert Murray για την καταγωγή της τραγωδίας, ότι στις αρχές της κωμωδίας υπόκειται ένα τελετουργικό δράμα, οι βασικοί «μορφές» του οποίου μπορούν να βρεθούν ακόμη και στα σταθερά γνωρίσματα του αριστοφανικού έργου. Το παρόρτημα περιέχει συνοπτική ανάλυση των ένδεκα αριστοφανικών κωμωδών. Το βιβλίο έχει ευρετήριο ονομά-

αρχαιολογικά

των και 25 εικόνες εκτός κειμένου. Η μετάφραση είναι του Λ. Ζεύκου.

Οδοιπορικό στην Τυνησία

Επ. Βρανόπουλος
Εκδ. Κέντρο Έρευνας και Μελέτης
Ελληνισμού, Αθήνα 1993

Όπως και τα προηγούμενα Οδοιπορικά του ΚΕΜΕ (Μ. Ελάσσα, Συρία, Ιράκ, Ιράνδια, Πακιστάν), πρόκειται για ιστορικοπαραλογικό βιβλιο-οδηγό μημεριανής ιστορίας και πολιτισμού της χώρας. Εμφανίζεται στα μημεριανά του Ελληνισμού της Τυνησίας, διώνει: το εύρημα της ανασκαφής στο Κέρκυραν, που εικονίζει Σπαρτιατες πολεμιστές και θυμίζει την ήττα των Ρωμαίων από τον Σπαρτάτη αρχηγού των μισθωτών της Καρχηδόνας, στο διάρκεια του Α' Καρχηδονικού πελέουν, τα απίτια της Κέρκυραν, που έχουν λουτρά ελληνικού τύπου, σαν της Κυρήνης, και η αρχαιοελληνική κεραμική που βρέθηκε στο Κέρκυραν. Υπάρχουν όμως και πολλά άλλα ελληνικά μημερια στην Τυνησία, π.χ. τάφος «Ελλήνα πολεμητή» (με αγγεία και όπλα) στην Τύτια, η αρχαιοελληνική αποικία Νεάπολις – η σύγχρονη Ναύπλιο –, το βυζαντινό φρούριο της Κελμύνια, οι αρχαιοί ελληνικοί θησαυροί του ναυαγίου της Μαντινία, που λεγόταντε ο Σύλλας, το βυζαντινό φρούριο κοντά στην Ντουλέα με τους επιβλητικούς αρχαίους ναούς, η Σιμπέτα, ο ποταμοίδιο βυζαντινό κέντρο, διπού υπάρχουν παλαιοχριστιανικές βασιλικές και βαπτιστήρια με αυστηρήστιμη φιλοδοξία διάσκορπο. Ειδικά κεφαλλιά αναφέρονται στη δράση του Βελισάριου στη Β. Αφρική, στο Βυζαντινό έραρχα της Καρχηδόνας, σα βυζαντινά μημερια της Ιουστινανούπολης και της Καρχηδόνας, και τελείς στους Καρχηδονικούς πολέμους και τον αραβικό πολιτισμό (Κεντρική διάθεση Αλαντίς-Τούρκοτάκη).

«Τεχνολογία», ΤΕΜΥΧΟΣ 5/6

Κυκλοφόρησε το διπλό τεύχος (50-60) της «Τεχνολογίας», του τηλεφραγμού δελτίου του Πολιτιστικού Τεχνολογικού Ιδρύματος της ΕΤΒΑ, που παρουσιάζει αναλυτικά το έργο του Ιδρύματος, την ιστορία της τεχνής (κινηματογραφίας και τεχνολογίας, βιομηχανική αρχαιολογία) και την ελληνική και διεθνή δραστηριότητα στον τομέα αυτού. Σε μελλοντικές παραγγελίες θα παρέχεται την ενώπιο Τεχνολογία και Παιδεία, όπου παρουσιάζονται τα άρθρα. «Η διδασκαλία της ιτικοτής τεχνολογίας στα Πανεπιστήμια Αθηνών», «Η διαδικασία των Μετώπων, πολιτιστικές

ανάπτυξης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, το Κέντρο Κοινωνικής Μορφολογίας και Κοινωνικής Πολιτικής (ΚΕΚΜΟΚΟΠ), ο ερετασμός των 35 χρόνων της Πολυτεχνικής σχολής του Αριστοτελείου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και η διδασκαλία της ιστορίας της τεχνολογίας στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλίας.

θεοσούλην; Στην ενότητα για τα συνέδρια παρουσιάσθηκαν το διήμερο συνέδριο με τίτλο «Τα μουσεία και τα κοινούς τους», που έγινε στη Θεσσαλονίκη, το Γρίμπημερο Εργασίας με θέμα «Ο άρτος πνωμάτων». Από τα σημερινά στοιχεία, που διοργανώθηκε από το ΠΠΕΤΒΑ με τη χρηματοδότηση της «Αλεξανδρούλας Λούλης» Α.Ε. (Βόλος), και το Συμπόσιο Αρχαιονομίας «Αρχεία και Αρχειοκίνητοι: Ένας ιστορικός πορείας», στην Κέρκυρα, το Διεθνές Συμπόσιο για τη Ναυπηγική στην Αρχαιότητα, το Διεθνές Συμπόσιο: «Η παραγωγή των κρασίων και του λαδιού στη Μεσογειακή από την Εποχή του Χαλκού έως το τέλος του 16ου αιώνα», στην Αιγαίο-Provence, τα Σεμινάρια της Ερμούπολης, και άλλα.

Στην επόμενη ενότητα παρουσιάζονται τα μουσεία: το τεχνικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, το Τεχνοπάρκο Εύρυτρα, το Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο Λάρισας

το λαρυγγόφικο τοπικό μοδιό της παρασκευής, σας, η Τηλεοπτικού Ανακοινωνιών Μουσείου ΟΤΕ, τα τεχνικά μουσεία της Πορτογαλίας και, λας, και τα νέα του υπό κατασκευή Υπαίθριου Μουσείου Ήρακλίουντης στην Δημάσια, του δεύτερου μεγαλύτερου γης του Ιόνιου της ΕΤΒΑ, μετά το Μουσείο Μετάργητο στο Σαρώφι.

Στην ενότητα «Τεχνολογία και Έρευνα» παρουσιάζονται άρθρα για τα βιρρωδεία «Σαράντος Γάβριας και Υιοί», στην Αναβρύτη, για την οινομασική πολεοδομία στις βορειοελλαδικές πόλεις πατριαρχείων, για τις καινονικο-επαγγελματικές δομές και τον οικονομικό μετασχηματισμό από Χανιά και το Ρέθυμνο κατά την περίοδο των μεταρρυθμίσεων, για τις καινονικο-επαγγελματικές δομές και τον οικονομικό μετασχηματισμό από Χανιά και το Ρέθυμνο κατά την περίοδο 1899-1914, για τους ιδρυτικο-δραματικούς σταθμούς και τα βοηθητικά οικήματα της γραμμής Αθηνών-Λασιθίου, για τα αρχαία λατούμεια της Πάρνηθας, για τα ιστορικά βιομηχανικά κτήρια της Έδεσσας, για τις ιδιοκτήτισες εγκαταστάσεις του Βελεστίνου και για τον ιδρυμάτων της Μανώς Χελαδούρη στην Αγία Όρος.

Ο τελεύτας συμπληρώνουν ενώπιτες για τη βιβλιοπαρουσίαση και για την επικαιρότητα.

Αρχαιολογία και πολιτική II. Η ανασκαφή του ναού της Αρτέμιδος (Κέοκυρα 1911)

Θανάσης Ε. Καλπαξής
Εκδ. Πανεπιστ. Κρήτης-Ινστ. Μεσογεια-
κών Σπουδών, Ρέθυμνο 1993

«Αντικείμενο αυτής της μελέτης είναι η ιστορία των ανασκαφών που έγιναν το 1911 στη Γαρίτσα της Κέρκυρας. Επιλέξαμε αυτό το θέμα – ανάμεσα σε πολλά άλλα που θε οδηγήσαναν, όπως πιεστέσσαμε, στα ίδια ή τουλάχιστον παραπήγματα – για δύο συγκεκριμένους λόγους. Πρώτα, επειδή η χρονική σύμπτωση βοηθά στο να ολοκληρωθεί περιοστότερη η εικόνα για τις σχέσεις αρχαιολογίας και πολιτικής σε μια ορισμένη εποχή, εκπόνωαν που προσπαθήσαμε να αναπλάσουμε στον πρώτο τόμο αυτής της σειράς, χρησιμοποιώντας τα παραβεντά την ιστορία των ανασκαφών στο Ηράο της Ζάμου. Επειτα, επειδή η ιδιότητα εκείνου ο οποίος από μια στηγάνη και μετά έφερε στη ευεήνη για την ανασκαφή στην Κέρκυρα – που δεν ήταν άλλος από τον αυτοκράτορα της Γερμανίας Γουλιέλμο Β΄ – αποτελεί από μόνη της ήδη ισχυρή ένδειξη για το ενδεχόμενο, πίσω από την υπόθεση αυτής της ανασκαφής να κρύβονται και άλλα, εκτός από τα καθαρά αρχαιολογικά, ενδιαφέροντα».

Άλλο ένα, το δεύτερο του ίδιου συγγραφέα, ενδιαφέρονται και έχουντο βιβλίο των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης, που αφορά στην ανασκαφή του ναού της Αρτέμιδος. (Στη σειρά «Αρχαιολογία και Πολιτική» προηγήθηκε του το ίδιο συγγράφεα: «Σαμιακά Αρχαιολογικά, 1850-1914»).

ΑΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

N. Αετάκη 20-5-93

Όπως είναι γνωστό από πολλές δημοσιεύσεις, τη λεπταγά στο Τ. 42 της ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ [Μάρτ. 92], έχουν εντοπιστεί στη Νέα Αρκάτη όχη μόνο θέσεις προϊστορικών λατούμενων-εργαστηρίων κατοικήσεων λίθινων εργαλείων και έχων διάσωση μενάλια αριθμού ευρημάτων. Η πανιώντατη των θέσεων έκπειται κατώπιν στην υπέρτατη εργαλείων της Κάτω Παλαιολιθικής (ηλικίας άνω των 100.000 χρόνων). Μετά την κήρυξη του χώρου του Παλαιολιθικού λατούμενου ως «αρχαιολογικού χώρου» (1985), δεν αυλεχθήκε πλέον κανένα (I) εργαλείο από την περιοχή, καθώς οι Εφόρος κ. Εφή Σαπουνός-Σακελλαράπη απαγόρευε τη συνέχιση της διάσωσης. Ελάχιστα ενοργάνω διέσωσαν (και παρέ-

αρχαιολογικά

δωσα στο Μουσείο Χαλκίδας) το 1991, με τη βοήθεια αρχαιοφύλακα, κατόπιν εντόνων παραστάσεων μου στην αρμόδια Εφορεία, σταν διεπιστώθη ότι η περιοχή καλύπτεται με γοργό ρυθμό από κτίσματα, κυρίως αυθαίρετα. Οι συνεχεία, πάρ' ότι ο Δήμος Ν. Αρτάκης διαθέτει χώρο προς φύλαξη, παρά τη σύμφωνη γνώμη του Νομαρχή, παρά τις σχετικές επιποταλές (ΒΗΜΑ της 7-6-92) ειδικών αρχαιολόγων και παρά την αίτηση 10 μαζίκων φορέων, η Έφορος εξακολουθεί να αρνείται τη διάσωση. Δυστυχώς η ανεξήγητη συμπεριφορά ως προς το θέμα αυτού συνεχίζεται: Μετά από αίτηση της Έφορου, ο ειδικός αρχαιολόγος στη Μ. Παλαιολιθική Κ. Ευ. Παπακωνσταντίνου καταγράφει επί ένα μηνό (θέρος '91), με προσωπική μου βοήθεια και παροχή στοιχείων, περί τα 500 (1/8 του συνόλου) εργαλεία της συλλογής μου. Αντιγραφο της σχετικής έκθεσης του κ. Παπακωνσταντίνου δεν μου εδόθη, παρά τη ρητή υπόσχεση. Με γραπτή αίτηση, την 23-9-91, ζητώ από την τοπική Εφορεία αντίγραφο της έκθεσης, επισημάνωντας το αντιδεσμολογικό της παραλεψής. Ουδέμια απάντηση δόθηκε. Ομοίως η Εφορεία αρνείται να δωσει την έκθεση σε δημοσιογράφους του τοπικού και αθηναϊκού Τύπου. Οι βουλευτής Ευβοϊκής κ. Ορ. Παπαστράτης κάνει σχετική ερώτηση στη Βουλή (1875/156/11-9-91) ζητώντας, μεταξύ άλλων, να δοθεί αντίγραφο της έκθεσης. Στην απάντηση του Υπ. Πολιτισμού διαφανούνται ανακριβείες και γνώνα της υπαρχης εργαλείων της Κ. Παλαιολιθικής. Φυσικά δεν

δίνεται η περιβόητη έκθεση. Με επιστολή μου (4-6-92) στο Γραφείο Υπουργού επανέρχομαι στο θέμα. ζητώντας συγχρόνως λύση στο πρόβλημα της (μη) διάσωσης του αρχαιολογικού υλικού. Ουδεμία απάντηση. Πρόσφατα (Απρ. '93) ενημέρωσα της Εφορείας Αρχαιοτακτικών και Συλλογών καθώς και Παλαιοανθρωπολογίας και Σπηλαιολογίας για την πρόθεση μου να πάραχωρίσω μέρος της Σύλλογης μου σε Εκθέτηριο του Δημαρχικού-Πολιτιστικού Μεγάρου της Ν. Αρτάκης.

Είναι πραγματικά ανεξήγητο και αντιδεσμολογικό να κρετείται επιταφράγματο μωσικό μια απλή Έκθεση καταγραφής από κάποιους ειδικούς, που ο ίδιος πρόσφερε το προϊόν της έρευνάς του προς καταγραφή. Συνεπώς τα ερωτήματα προς κάθε αρμόδιο παραμένουν: Έχει το δικαίωμα μια Δημόσια Υπηρεσία να αποκρύπτει μια καταγραφή, ακόμη και σε εκπρόσωπη των φορολογούμενων πολιτών; Ακόμη είναι δεσνοτολογικό να μη δίνεται αντίγραφο ώστε στην υπογράφουσα που, με αμέτρητο μόχθο και δαπάνης, ενεπόπισε, διέσωσε, μελέτησε (με την πολύτιμη βοήθεια ειδικών, που έχουν αναφερθεί στη δημοσιεύσεις) και σχεδίασε προϊστορικά ευρήματα από το δύο σημαντικότερους Ευβοϊκές Παλαιολιθικές θέσεις;

Είναι δυνατόν Αρχαιολογική Εφορεία να αρνείται τη διάσωση αρχαιολογικού υλικού; (το τελευταίο ερώτημα είναι μάλλον ανευ σημασίας πλέον, για τη μία θεση, δεδομένου ότι είναι αμφιβόλο αν έχει απομείνει τίποτε ύστερα από

τη δόμηση της περιοχής).

Τελικά, εγώ αγωνίζομαι να διασώσω εργαλεία για να παραδοθούν σε δημόσιο φορέα, ενώ το Δημόσιο (η Εφορεία Ευβοϊας) αγωνίζεται ώστε η ιδιωτική Σύλλογη μου να παραμείνει η μοναδική πηγή πληροφοριών για θέσεις από τις οποίες έχουν διασωθεί σπάνιας εργαλεία, μεταξύ των οποίων μία μοναδική σειρά δεκάδων χειροπελέκεων κάτω Παλαιολιθικής.

Με τιμή
Εύη Σαραντέα-Μίχα

Αγαπητή «Αρχαιολογία», είναι αμαρτία από το θέσο να παιρνώ στήμερα το τεύχος σας 40 (Μαρτίος 1993), όταν στο διάστημα αυτό έληξαν προθεσμίες για τυχόν δήλωση συμμετοχής στα συνέδρια (σελίδα 93).

Με πολλές ευχές
Αργύριος Πετρονώτης
Αρχιτέκτων

«Δραπάνεμον της εικαιρίας» που προσφέρει το γράμμα του καθηγητή κ. Α. Πετρονώτη, παρακαλούμε τους συνεργάτες μας να μας δίνουν τις συνεργασίες τους εγκάριως για να αποφεύγουμε με τέτοιες χρονικές ασυνέπειες. Ας σημειωθεί όμως ότι, εκ των πραγμάτων, μια τριημεριαία έκδοση δύσκολα μπορεί να παρακαλούμεθει την επικαιρότητά σταν, κυρίως, ανακοινώσεις και προσλήψεις κυκλοφορούν μόνο 1-2 εβδομάδες πριν από τα συνέδρια, τις διαλέξεις κ.α.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

δελτίο συνδρομής

Να αποσταλεί συμπληρωμένο και συνοδευμένο από το αντίτυπο της συνδρομής στο περιοδικό
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, οδός Χρ. Λαδά 3, 102 37 ΑΘΗΝΑ

Επιθυμώ να εγγραφώ συνδρομής για ένα χρόνο - 4τεύχη - από το τεύχος αριθμ.

Συνδρομή Επωτέρου: Δρχ. 3.500 - Συμμετέχων, Συλλόγων 4.000 - Οργανισμών, Τραπεζών, Ν.Π.Δ.Δ., Α.Ε. 5.000 -

Μαθητών και Σπουδαστών 3.000 (με αποστολή φωτοτούπων αστυνομικής ή φαρμακής ταυτότητας αντίστοιχα).

Εξωτερικού: Αεροπ. ταχυδ. Ευρώπη \$27 - Αμερική, Καναδάς, Αυστραλία \$30 - Σπουδαστών έξωτερικού \$22 - Κύπρος \$22

Τρόπος πληρωμής: Ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγή στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ**, Χρ. Λαδά 3, 102 37 ΑΘΗΝΑ.

Επώνυμο
Οδός
Πόλη
Ημερομηνία

Όνομα
Αριθμός
Ταχ. Κώδ.
Υπογραφή